

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЇ ТА ОБРОБКИ

Освітня програма – «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Другого (магістерського) рівня

Спеціальність **025 Музичне мистецтво**

Галузь знань **02 Культура і мистецтво**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №_1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи композиції та обробки
Освітня програма	Музичне мистецтво
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Освітній рівень	другий (магістрський)
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	2 курс / 3 семестр
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Практичні – 30 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП)

Мета – підготовка та виховання висококваліфікованих педагогів-музикантів, виконавців – носіїв кращих традицій національної української культури, покликаних вирішувати завдання педагогічної, виконавської та музично-естетичної діяльності на тлі вітчизняної освіти, культури.

Завдання курсу полягають 1) у теоретичному узагальненні музичних дисциплін, 2) в ознайомленні з найбільш видатною музичною літературою, що представляє різні стилі композиторського мистецтва, 3) в розвитку творчих здібностей. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати основні засоби композиторської техніки, різновиди стилів і методів; отримати навички написання нескладних творів, творчо закріпити теоретичні знання.

Компетентності

Загальні компетентності

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по інтерпретації,

аранжуванню та перекладу музики
 ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.
 ФК 10. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.

Програмні результати

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Історичний нарис. Мелодія, гармонія. Пісня, куплетна форма.			
1. 1	Історичний нарис	Розуміти історичні особливості виникнення і розвитку одноголосся, гармонічної вертикалі, особливості появи пісенного жанру та куплетної форми	Опрацювання літератури
1.2	Ознайомлення студентів з мелодією: поєднання мотивів у складніші музичні побудови (фрази, речення); гармонією: мелодична побудова, дописування басової лінії, використання принципів компліментарної ритміки. Гармонізація мелодії дво-тризвучними акордами з використанням попередньо створеної лінії басу. Музична фактура акордова з епізодичним використанням двоголосся.	Вміти створювати елементарні одноголосі музичні побудови та здійснювати їхню гармонізацію	Письмове завдання

1.3	Ознайомлення студентів з вокальною мелодією в жанрі пісні. Добір віршованих текстів. Принцип співвідношення форми вірша і музичної форми. Куплетна форма. Теоретичні основи вокального запису (діапазон, регістри, інтонаційні можливості, специфіка запису, дихання).	Знати особливості створення вокальної мелодії у відповідності до діапазону голосу людини.	Опрацювання літератури
1.4	Гармонія. Ознайомлення студентів з основними різновидами класичної гармонії (каданс, перед звучання, септакорд, відхилення, модуляція, голосоведення). Різновиди музичної фактури акомпанементу. Елементи двоголосся у приспівках. Мелодичні і гармонічні варіанти.	Оволодіти закономірностям і гармонізації музичних побудов	Письмове завдання
Змістовий модуль 2. Обробка народної пісні для голосу і фортепіано (баяна, бандури, гітари), ансамблю, хору. Використання народних ладів та елементів поліладовості. Написання п'єси. Мелодія для сольного інструмента. Музична форма «Рондо». Варіаційний музичний цикл. Підсумок			
2.1	Подальше освоєння вокальної мелодики. Обробка народної пісні для голосу і фортепіано (баяна, бандури, гітари), ансамблю, хору. Використання народних ладів та елементів поліладовості. Написання п'єси на задалегідь створену гармонію з 5-6 голосних акордів.	Опанувати специфіку обробки народної пісні шляхом роботи над тематичним матеріалом, ладо-гармонічними та ритмічними особливостями музичного першоджерела.	Письмове завдання
2.2	Мелодія для сольного інструмента (пісенного плану). Можливі інструменти – баян, бандура, скрипка.	Знати особливості створення мелодії для інструментальної	Письмове завдання

		музики.	
2.3	Ознайомлення з музичною формою «Рондо». Створення інструментальної п'єси для баяна, акордеона, бандури або для соліста. Матеріалом для п'єси може бути тема, взята із народних пісень. Варто уникати незмінних повторів під час другого і третього проведення теми. Підготовка до варіаційного циклу.	Оволодіти написанням елементарних музичних побудов у формі рондо.	Письмове завдання
2.4	Варіаційний музичний цикл. Повна свобода у виборі теми для варіювання. Оптимальна кількість варіацій у циклі 5-7. Слід обирати музичну тему з зрозумілим образним змістом (народні пісні).	Засвоїти особливості написання музики у варіаційній формі.	Письмове завдання
2.5	Підсумок вивчення попередніх тем: оволодіти навичками у доборі жанрів для самостійної творчості (романси для голосу з інструментом, хорові та ансамблеві твори, а capella). Створення сонати для інструменту (баян, сопілка, фортепіано, скрипка, бандура), що значно поглибить обізнаність студента в музичній творчості.	Опанувати та закріпити навички створення музики у вокальних та інструментальних жанрах.	Письмове завдання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Практичне заняття	10
Залік	50

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Вили навчальної роботи	Навчальні тижні							Разом
	1	2	3	4	5	6	7	
Практичні			10	10	10	10	10	50
Самостійна робота								
Залік								50
Кількість балів			10	10	10	10	10	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
<p>Навчальний корпус Навчально-наукового центру інституту мистецтв (вул. А. Сахарова, 34 корп. А), Музичне відділення (вул. Т. Цюклера, 9), Музичний інструментарій: 40 фортепіано, комплект ударних інструментів (УАМАНА), пульти, бас-кларнет, арфа, бандури, цимбали, баяни.</p>	<p>Ноутбук (1 шт.), звуковідтворювальна техніка (1 шт.), відеопроєктор (1 шт.) планшет (1 шт.) переносний екран (1 шт.) Комп'ютерна лабораторія (309 ауд.) Інформаційно-обчислювального центру</p>
<p>Література:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Герасименко О. Українські колядки для ансамблів бандуристів. Обробки та аранжування Оксани Герасименко. Вид. 2-е, доп. Київ – Львів: ТеРус, 2006. 100с. 2. Добрий вечір тобі, пане господарю: українські колядки та щедрівки в обробці для баяна та акордеона / упорядник та обробки П. М. Чоловський. Надвірна: Крок, 1998. 77 с. 3. Долчук Р. Хорове аранжування: навчальний посібник. Івано-Франківськ: Вид-во «Плай» ЦІТ Прикарпатського університету ім. Василя Стефаника, 2008. 383 с. 4. Дуда Л. Специфіка жанру обробки народної пісні в сучасному бандурному репертуарі (на прикладі пісні «Така її доля») // Збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Творчість композиторів України для народних інструментів», присвяченої 75-річчю від дня народження видатного українського композитора Віктора Власова (ДДПУ ім. Івана Франка, 2 грудня 2011 р., м. Дрогобич) / Редактор-упорядник А. Душний. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. Вип. 2. С. 25–29. 	

5. Дуда Л. Специфика обработки вокально-инструментальных произведений для бандуры // Актуальные проблемы мировой художественной культуры : материалы Междунар. науч. конф., посвящ. памяти проф. У. Д. Розенфельда (Гродно, 5–6 апреля 2012 г.). В 2 ч. Ч. 1 / ГрГУ им. Я. Купалы ; редкол.: Т. Г. Барановская (гл. ред.) [и др.]. Гродно : ГрГУ, 2012. С. 270–276.
6. Дуда Л. Теоретичні засади обробки фольклору крізь призму жанрової специфіки бандурного репертуару // Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. Вип. 15–16. Івано-Франківськ, 2009. С. 186–192.
7. Дуда Л.І. Фольклорні жанри та їх трансформація у творчості для бандури: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01; Держ. ВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника". Івано-Франківськ, 2016. 19 с.
8. Дутчак В. Аранжування для бандури : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Плай, 2001. 90 с.
9. Євсеєнко О.О. Музичний переклад: мовний та мовленнєвий аспекти (на прикладі домрового перекладу) // Дизайн-освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку та євроінтеграція. Вісник ХДАДМ. Музично-театральне мистецтво. № 6. Харків, 2011. С. 200–202.
10. Квітонько бойкине : Пісні для вокального ансамблю у супроводі бандури / Обробка, аранжування, упорядкування Лариси Дуди. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2014. – 104 с.
11. Коновалова І. Феноменологія музичної обробки (на матеріалі хорових творів українських композиторів ХІХ – ХХ ст.) : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17. 00.01. Харків, 2007. 314 с.
12. Ляшенко О.Д. Професійна підготовка майбутніх вчителів музичного мистецтва в умовах вищого навчального закладу // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти: Збірник наукових праць / Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти», 25-27 квітня 2013 року. Випуск 14. (19). Київ: НПУ, 2013. С. 88.
13. Муха А. І. Композитори України та української діаспори : довідник. К. : Муз. Україна, 2004. 352 с.
14. Оркестр народних інструментів : навчально-методичний посібник / Є.В. Роговська, В.В. Рутецький. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 220 с.
15. Співає лемківська хорова капела «Бескид» / П. Чоловський. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. –106 с.
16. Трофимчук О.І. Варіаційні форми в обробках народної музики // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: зб. наук. праць: наук. зап. Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне : РДГУ, 2008. Вип. 14. С. 106–116.

17. Черепанин М., Булда М. Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів. Випуск 2 / Навч. посібник. – Івано-Франківськ, 2002. – 120 с.

18. Черепанин М., Булда М. Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів. Випуск 2 / Навч. посібник. – Івано-Франківськ, 2004. – 124 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса
Викладач (і) Гостьові лектори	Доктор мистецтвознавства, професор Черепанин М.В.
Контактна інформація викладача	myron.cherepanyn@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності визначено в таких документах ЗВО:</p> <p>Положенні про запобіганні академічному плагіату (нова редакція) у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83.pdf</p> <p>метою якого є запобігання та виявлення плагіату в наукових, навчально- і науково-методичних роботах науково-педагогічних працівників, здобувачів всіх освітніх ступенів (ОС) та форм навчання; розвитку навичок коректної роботи із джерелами інформації та впровадження практики належного цитування; дотримання вимог наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань; активізації самостійності й індивідуальності при створенні авторського твору і відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування</p> <p>Положенні про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція) https://pnu.edu.ua/wp-</p>
--------------------------	--

	<p>content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%96%D1%8E-%D0%B7-%D0%BF%D0%B8%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%8C-%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8-%D1%82%D0%B0-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf</p> <p>в якому зазначаються права та обов'язки комісії, вимоги до її складу та порядок роботи;</p> <p>Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція)</p> <p>https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%83-%D1%87%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%96-%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BD%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D1%83%D0%BD%D1%96%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8F-%D0%A1%D1%82%D0%B5%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0-1.pdf, в якому принцип академічної доброчесності сформульовано як один із основних принципів поведінки члена університетської громади та введені у дію</p> <p>Наказом ректора № 529 від 27.09.2022 р. «Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету»</p> <p>Наказом ректора № 530 від 27.09.2022 р. «Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять, підготовки індивідуальних творчих</p>

	завдань (проєктів, презентацій, рефератів) та опрацюванні літератури із лекційних курсів.
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Освітній процес здійснюється згідно графіку навчального процесу. Студенти університету, які не виконали індивідуальний навчальний план семестру з однієї, двох або трьох дисциплін і при семестровому контролі отримали оцінку «незараховано» чи «незадовільно» (FX або F) мають право (за особистим бажанням) на повторне проходження навчальної дисципліни, вивчення якої може бути перенесене на наступний навчальний період, що регулюється Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (№ 18 від 2.02. 2016 р.; із внесеними змінами наказом № 212 від 06.04.2021 р.), яке регламентує процедуру повторного вивчення навчальної дисципліни, тобто ліквідації академічної заборгованості https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/povtorne-vuvchennia_nove.pdf
Додаткові бали	Додаткові бали здобувачі освіти можуть отримати за написання рефератів, поглиблене вивчення певних питань за додатковою літературою з лекційних курсів; виконання додаткових завдань із практичних занять та індивідуальних занять.
Неформальна освіта	Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf Рекомендовані платформи: Платформа Coursera for Campus; сучасний студентський простір Paragraph (на базі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника); Erasmus+UA

Викладач:

Черепанин Мирон Васильович – доктор мистецтвознавства, професор.